

UDK: 27-1-549-185.2
2-1-36 Franciscus Assisiensis, sanctus
Pregledni rad
Primljeno: veljača, 2020.

Marinko PERKOVIĆ
Univerzitet u Sarajevu - Katolički bogoslovni fakultet
Josipa Stadlera 5
BiH – 71 000 SARAJEVO
marinkope@bih.net.ba

EVANĐEOSKA LOGIKA RAZMIŠLJANJA U DJELIMA FRA ZVJEZDANA LINIĆA

Sažetak

U ovom članku autor želi dokazati da je evanđeoska logika razmišljanja nadahnjivala djela hrvatskog karizmatika fra Zvezdana Linića. U prvom dijelu članak govori o teološkim principima Linićeve pisane baštine. To su: optimističan pogled na život i čovjeka, ljubav prema Isusu, Biblija, vjernost Crkvi, redovit sakramentalni život, Bog koji neizmerno ljubi ljude, život i djela svetoga Franje Asiškoga koji je sve to ostvarivao u svojem životu.

U drugom dijelu članak govori o konceptu ljubavi u Linićevim djelima. Iz tog koncepta, koji govori o ljubavi prema Bogu, sebi, bližnjima i neprijateljima, zaključuje se također da je Linićeva vizija ljubavi crpljena isključivo iz evanđeoskog učiteljstva.

Treći podnaslov članka posvećen je temi: fra Zvezdan Linić kao karizmatik. Ne ulazeći u pojedine karizmatske teme koje je on obradio, već govoreći o konceptu patnje u njegovim djelima, autor je mišljenja da je i kao karizmatik Linić promicao nepobitna evanđeoska, a opet posadašnjena načela. U zaključnim mislima sažima da je služenje Bogu, Crkvi i ljudima iz ljubavi, glavna poruka Linićevih djela.

Ključne riječi: Crkva, ljubav, euharistija, ispovijed, sveti Franjo Asiški, patnja.

Uvod

Kad se želi procijeniti nečije ponašanje prema sebi i prema drugima, ključno pitanje koje glasi jest: Koje je temeljno opredjeljenje dotične osobe i koja logika razmišljanja motivira njezino djelovanje? Ako je pritom riječ o svećeniku karizmatiku, tada je to pitanje možda i jače istaknuto. Jer, od temeljnog opredjeljenja i logike razmišljanja ovisi govor i ponašanje svake osobe, pa tako i svakog svećenika karizmatika.

Temeljno opredjeljenje hrvatskog karizmatika fra Zvezdana Linića ujedno je temeljno opredjeljenje koje bi trebao imati svaki svećenik: sve činiti iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Međutim, kad je riječ o logici

razmišljanja, životna zbilja dokazuje da ono nije isto kod svih svećenika. Zašto? Zato što su različita iskustva koja stječu svećenici tijekom života. Različite su i informacije koje su usvojili slušajući druge i čitajući raznoraznu literaturu. Osim toga, različite su i okolnosti u kojima oni vrše svoje poslanje. I kad se sve to ima na umu, onda se lakše procjenjuje kakav će vid ponašanja i djelovanja imati pojedini svećenik.

Kada čovjek čita pisanu baštinu fra Zvezdana Linića, onda zaključuje da je on imao bogato životno iskustvo. Iz tih djela proizlazi da je konzultirao, ne samo mnoga teološka djela, nego i drugu stručnu literaturu. Pritom se može uočiti i to da je on mnoge osobe savjetovao kako se suočiti s vlastitim problemima i sumnjama. Što se tiče okolnosti u kojima je fra Zvezdan vršio svoje aktivnosti, one su bile u najvećoj mjeri takve da je u njima do izražaja mogla doći sva njegova ljudska, svećenička i karizmatička formacija. A kad je pak riječ o logici razmišljanja koja je bila pokretač njegovih aktivnosti, s visokim postotkom sigurnosti može se ustvrditi da je to bila logika evanđeoskog načina promišljanja i djelovanja. Da je to tako, svjedoči i tekst koji slijedi.

1. Teološki principi djela fra Zvezdana Linića

Fra Zvezdan Linić bio je svećenik koji je otvorenih očiju promatrao život i sve što se u njemu događa. Nije zatvarao oči pred ljudskim problemima. O tim je problemima razmišljao te nudio konkretne savjete kako bi se oni riješili. I on, poput drugih katoličkih teologa, ističe da je ljudski život jedinstven i neponovljiv. Kao svećenik ujedno naglašava da život ne poznaje nikakve reinkarnacije. Prema njegovu mišljenju, svaki je čovjek došao na ovaj svijet iz ljubavi Božje. Stoga nijedan čovjek ne može reći da nije željen i voljen. Iz svojeg dugogodišnjeg rada s ljudima naglašava i ovo: život je tajna i zbog toga jer mnoge stvari ne ovise o ljudskoj volji. Unatoč tomu, sve što se zbiva u životu utječe na nas stvarajući mir ili nemir, radost ili žalost u našem životu. Stoga je čovjek pozvan ne opirati se životu, ne bježati od njega jer svaka situacija može postati „izvorom žive vode, vreloom života“.¹

A kako je svaki ljudski život neprocjenjivi dar Božje dobrote, nitko nema pravo s njim manipulirati i ugrožavati ga, kaže Linić u drugom svojem djelu. To konkretno znači da ljudski život treba poštovati u svim etapama njegova razvoja, od začeca do smrti.² Kao što je vidljivo i iz ove

¹ Usp.: Zvezdan LINIĆ, *Isuse, dobroto beskrajna! 70 godina za sv. Franjom* (Zagreb: Teovizija, 2011.), 98.

² Usp.: Zvezdan LINIĆ, *Na dlanu ruke Očeve. Razmišljanja o Bogu Ocu* (Zagreb: Teovizija, 2010.), 22.

misli, fra Zvezdan je kao svećenik i karizmatik na svojim seminarima i u svojim djelima naučavao sigurni moralni nauk Katoličke Crkve. Stoga njegovo djelovanje i njegovu pisanu riječ treba promatrati i vrednovati i iz te perspektive. To naglašavam zbog toga što njega mnogi promatraju samo kao karizmatika zanemarujući pritom činjenicu da je on kao teolog bio vjeran Katoličkoj Crkvi i njezinu naučavanju. U pozadini te vjernosti Crkvi i njezinu nauku nalazi se njegova velika ljubav prema Isusu Kristu koji je sav svoj život posvetio drugima. Stoga Linić kaže da je Isus „u svakom času bio za druge“ te nam je i na taj način poručio da i mi trebamo biti posve okrenuti drugima. Što to konkretno znači? To znači da „čovjek istinski živi onoliko koliko se u ljubavi darovao za druge“.³ Ako tako čini, živi po Duhu Svetomu. A tko živi po Duhu Svetomu, u svojem životu osjeća prisutnost ne samo ljubavi nego i drugih darova i kreposti kao što su: praštanje, strpljivost, dobrohotnost, itd.⁴ Stoga je iznimno važno nikada ne izgubiti Isusa iz svojega vidokruga. Tko izgubi Isusa, naglašava Linić, nesposoban je nadvladati teške životne situacije, gubi usmjerenje, nema sigurnosti ni snage, slabi mu vjera.⁵ I što je najgore, na sebe i na ljude oko sebe, gleda pesimističnim i zamagljenim očima. Stoga Linić savjetuje da svoj pogled stalno upravljamo prema Isusu jer On „već danas može ozdraviti u nama bolesnu sliku svijeta“.⁶

Potrebno je, dakle, imati zdravu sliku svijeta kako bi čovjek osjećao mir i radost u svojem srcu i na sve ljude gledao optimističnim očima. Onaj koji ima mir, radost i pun je optimizma, širi te neprocjenljive vrijednosti oko sebe. Da bi čovjek mogao te vrijednosti zadobiti, stalno se treba nadahnjivati riječima i djelima Isusa Krista. Postavlja se pitanje: Kako upoznati Isusa? Odgovor je jasan: čitajući Bibliju, napose Novi zavjet, i meditirajući nad evandeoskim tekstovima. Osobno smatram da u navedenom kontekstu treba čitati one tekstove u kojima je fra Zvezdan pisao o Bibliji. Naime, kad se čita Linićev književni opus, odmah se uočava da je uporište za svoja

³ Zvezdan LINIĆ, *Dobra strana života* (Zagreb: Teovizija, 42010.), 53. U drugom svojem djelu Linić kaže: „Mi smo ovdje zapravo u školi života. Pozvani smo na kvalitetu po kojoj će ovaj naš život biti vrijedan, ispunjen djelima ljubavi, pun djelatnog zalaganja za mir, za dobro bližnjih. Jer u tome je i tajna toga života što ga sada proživljavamo. Sve drugo što nije ljubav čini život jalovim, neplodnim i nema perspektive vječnosti i spasenja.“ Zvezdan LINIĆ, *I Riječ tijelom postala. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „C“* (Zagreb: Teovizija, 42008.), 231.

⁴ Usp.: Zvezdan LINIĆ, *Iz dana u dan* (Zagreb: Teovizija, 62009.), 11-12.

⁵ Usp.: Zvezdan LINIĆ, *U početku bijaše Riječ. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „A“* (Zagreb: Teovizija, 22001.), 229.

⁶ Zvezdan LINIĆ, *Neka mi bude po riječi tvojoj. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „B“* (Zagreb: Teovizija, 42012.), 49.

promišljanja tražio prvenstveno u tekstovima Novoga zavjeta. To nipošto ne znači da nije vodio računa o starozavjetnim spisima. Ali je zato čvrst oslonac za svoje misli našao prvotno u Novom zavjetu. Što je, dakle, za Linića Biblija? To je, kako on kaže, „Božja knjiga“ koja je uvijek aktualna. Ona je knjiga života za svakog vjernika. Premda je davno napisana, ona je namijenjena svima nama. Budući da je Božja riječ, ona je uvijek „živa i u njoj nam neprestano Bog progovara“.⁷ Po svojoj riječi Bog želi biti blizu svima nama u svim okolnostima našega života. Zato onaj tko čita Božju riječ, točnije Božje riječi, njegovo srce nikada ne bi trebao zahvatiti očaj. Osim toga, zahvaljujući Božjim riječima, on može, ako se potruži, uspješno nadvladati svoje žalosti, umor, patnje, bolesti, čak umiranje i smrt.⁸

Ovdje treba reći i sljedeće: inspiraciju za svoj pristup Bibliji Linić je nalazio i u načinu života svetoga Franje Asiškoga. Naime, sveti Franjo je u Bibliji „otkrivao osnovne smjernice za život“ koje su mu davale svjetlo da može hrabro kročiti putem na koji ga je Bog pozvao. I ne samo to. Sveti je Franjo često nasumice otvarao Bibliju te je „u odlučujućim trenucima za sebe ili Red tražio upravo u Svetome pismu jasnu Božju poruku“. I ne samo da je tražio nego ju je i nalazio.⁹ Po uzoru na svetoga Franju i fra Zvezdan je inspiraciju za svoje aktivnosti i pisanje tražio i nalazio na stranicama Svetoga pisma, napose u novozavjetnim spisima. Čitajući Novi zavjet, napose evanđelja, dobro je upoznao Isusa, njega zavolio i iz ljubavi prema njemu drugima pomagao. Fra Zvezdan Linić ovako opisuje Isusa: „U Novom zavjetu Bog je progovorio ljudskim načinom u osobi Isusa Krista. Zato nam je Isus Krist jedinstvena objava Boga ljubavi. Otkrit ćemo Boga ako slušamo Krista. Otkrit ćemo Krista ako čitamo evanđelje. Sveti Jeronim će svoje iskustvo Božje blizine i ljubavi što ju je osjetio kroz susret s Biblijom izreći kao pravilo za sve nas: tko ne pozna Pisma, ne pozna Krista!“¹⁰ Dakle, Linićeva poruka je i više nego jasna: treba često čitati Bibliju i meditirati nad evanđeoskim tekstovima kako bi se što bolje upoznao i uzljubilo Isusa Krista. Onaj tko upozna i uzljubi Isusa Krista, s mirom u srcu radosno kroči zemaljskim životom.

⁷ Zvezdan LINIĆ, *Riječ za dobar dan* (Zagreb: Teovizija, 42007.), 11.

⁸ Usp.: Zvezdan LINIĆ, *Učitelju, gdje stanuješ? Biblijska razmatranja za duhovnu obnovu i kršćansko iskustvo* (Zagreb: Teovizija, 122011.), 9.

⁹ Zvezdan LINIĆ, *Moliti sa svetim Franjom* (Zagreb: Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, 72010.), 83. Vidi: Anton ROTZETTER – Thaddée MATURA, *Živjeti evanđelje s Franjom Asiškim* (Zagreb: Hrvatska franjevačka provincija Sv. Ćirila i Metoda, 21997.), 45-61.

¹⁰ Z. LINIĆ, *Iz dana u dan*, 102.

Međutim, da bi hod ljudskim životom bio u potpunosti ispunjen mirom i radošću, nije dovoljna samo Biblija i poznavanje Isusa Krista. Potrebna je i Katolička Crkva, tj. poslušnost njezinu službenom naučavanju. Kada govori o Crkvi, Linić ističe da smo svi mi u Kristovoj Crkvi jedno, tj. da smo braća i sestre. To znači da se članovi Crkve trebaju međusobno ljubiti, praštati jedni drugima, biti strpljivi jedni s drugima i prihvaćati jedni druge. A kako Duh Sveti vodi zajednicu Kristovih sljedbenika, to ujedno znači da se svi kršćani trebaju otvoriti Duhu i dopustiti da On djeluje preko njih. Jedino tako kršćani se u Crkvi mogu osjećati kao braća i sestre. Ako tako budu činili, tada će shvatiti da su potrebni jedni drugima. Ali kako u Crkvi, ističe Linić, ima dosta napetosti, razmirica, ogovaranja, netrpeljivosti i međusobnog ranjavanja, to znači da svi kršćani ne žive u Duhu. Iz te činjenice proizlazi imperativ: kršćani trebaju rasti u međusobnoj ljubavi i crkvenosti.¹¹ Međusobna ljubav i crkvenost, dakle, ključne su riječi da bi se shvatila vizija Katoličke Crkve u djelima fra Zvezdana Linića. Što se pak tiče crkvenosti samog fra Zvezdana, potrebno je reći ovo: svoju ljubav prema Crkvi Linić je baštiniio ne samo iz čitanja i razmatranja evandeoskih tekstova nego i nadahnjujući se crkvenošću svetog Franje Asiškoga. Iako je u vrijeme svetoga Franje bilo dosta krivovjernih pokreta, sveti Franjo, premda je znao da u ondašnjoj službenoj Crkvi mnogo toga nije bilo u skladu s evandeoskim duhom, ostao je u njoj i bio je posve podložan crkvenoj hijerarhiji. Želio je, naime, doslovno živjeti evanđelje znajući pritom da je to moguće ostvariti samo u Crkvi. Imajući u vidu svetački lik svetoga Franje i ujedno napominjući da zbog ranjene ljudske naravi i danas u Crkvi ima nedosljednosti, fra Zvezdan se ovim riječima obraća katolicima: „Neka nam Franjin primjer pomogne da, ponizno pripadajući zajednici, Crkvi, ostanemo otvoreni evandeoskom duhu, kako bi na taj način i po nama ova Crkva bila više svjetlo svijetu i svim narodima.“¹²

Biti crkven i dosljedno živjeti evanđelje, to je ključna poruka kada Linić govori o Crkvi. Međutim, da bi kršćanin mogao to ostvariti, on treba često koristiti i sredstva koja mu u Crkvi stoje na raspolaganju. Uz molitvu,¹³ tu je prvenstveno riječ o svetim sakramentima, napose o euharistiji i ispovijedi.

¹¹ Usp.: Z. LINIĆ, *Učitelju, gdje stanuješ? Biblijska razmatranja za duhovnu obnovu i kršćansko iskustvo*, 137-139.

¹² Zvezdan LINIĆ, *Moliti Franjinim srcem* (Zagreb: Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, 42010.), 101-102. Vidi: Thaddée MATURA, *Franjo na drugi način. Poruka njegovih spisa* (Zagreb: Brat Franjo - Teovizija, 2003.), 136-140.

¹³ Molitveni život vjernika ovdje se podrazumijeva. O molitvi i potrebi molitve fra Zvezdan Linić je izričitije govorio u četrnaest svojih djela.

O sakramentu euharistije Linić je pisao u nekoliko svojih djela. U pogovoru njegove knjige *Učitelj je ovdje i zove te* Stjepan Lice kaže: „Tajna euharistije, euharistijska duhovnost središte je duhovnosti fra Zvezdana Linića.“¹⁴ Da je euharistija središte Linićeve duhovnosti, to proizlazi ne samo iz ovog djela nego i iz drugih njegovih knjiga. Ovdje ću ukratko sažeti misli koje su sadržane u tim djelima. U upravo citiranom djelu Linić tvrdi da svoju ljubav prema nama Isus objavljuje i u sakramentu euharistije. Na taj način On nam daje do znanja da nas neizmerno ljubi i blizu je svima onima koji se pričešćuju. Po svetoj pričesti Isus je hrana za naš svakodnevni život. Po njoj je On i suputnik u našem hodu kroz ovaj život. Po pričesti kršćanin prima ne samo snagu za život nego i sigurnost da će živjeti s Isusom u vječnosti. U istom djelu Linić sa žaljenjem konstatira da se mnogi kršćani ne pričešćuju i ujedno tvrdi: „Pričestiti se Tijelom Kristovim znači prihvatiti Isusa kao temelj svoga života, otvoriti se snazi njegove ljubavi, misliti što on misli, htjeti što on hoće, činiti ono što je njemu drago.“¹⁵

Linićeva poruka je jasna: svi oni koji se pričešćuju, trebaju posve usvojiti Isusovu logiku razmišljanja i djelovanja koja kulminira u ljubavi prema Bogu i bližnjima. Ako čovjek to shvati, tada dolazi do spoznaje da je jedino Isus „potreban za našu potpunu sreću“. Jasno, tu sreću čovjek ne smije zadržati samo za sebe, nju treba donositi i drugima.¹⁶ Zašto je to tako? Zato što je, kako kaže fra Zvezdan, euharistija „najsavršenija molitva Crkve“ jer je molitva zahvaljivanja Bogu za sve što čini ljudskome rodu.¹⁷ Naime, svi oni koji su upućeni u kršćansku duhovnost, dobro znaju da je molitva zahvaljivanja Bogu najuzvišenija molitva i da ona najviše usrećuje čovjeka. I u jednoj svojoj propovijedi Linić tvrdi da je svaka euharistijska žrtva znak neizmjerne Božje ljubavi prema svima nama: „U svakoj misi Bog govori da nikada više neće prestati ljubiti ovu zemlju, ljubiti čovjeka, biti za njega, željeti ga spasiti. Misa se ne služi u crkvama zbog ljepote obreda, nego zato da ne zaboravimo da i danas živimo od onoga što se dogodilo na Posljednjoj večeri, zato jer je netko za nas prvi darovao svoj život! Vrijedni smo ljubavi i života darovanog na križu. To je poruka mise, poruka Tijelova.“¹⁸

¹⁴ Stjepan LICE, „Život u susretu“, Zvezdan LINIĆ, *Učitelj je ovdje i zove te* (Zagreb: Tevizija, 2013.), 189. Svoj pogled na Linićevo djelo i njegovu osobnost Stjepan Lice je iznio u: Stjepan LICE, *Fra Zvezdan. Trag zahvalnosti* (Zagreb: Tevizija, 2016.).

¹⁵ Z. LINIĆ, *Učitelj je ovdje i zove te*, 31.

¹⁶ Z. LINIĆ, *Učitelju, gdje stanuješ? Biblijska razmatranja za duhovnu obnovu i kršćansko iskustvo*, 98-99.

¹⁷ Usp.: Z. LINIĆ, *Moliti sa svetim Franjom*, 61.

¹⁸ Z. LINIĆ, *Neka mi bude po riječi tvojoj. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „B“*, 120.

Na drugome mjestu, također u propovijedi, Linić kaže i ovo: „Po pretvorbi sakramentalnog znaka euharistija želi zahvatiti u naš život, preobraziti naše ponašanje, promijeniti naše navike. Euharistija nas želi uskrisiti na život djece Božje.“¹⁹ Euharistijska žrtva, dakle, iziskuje napor svakog vjernika. Ali ako je vjernik svjestan da Isus „ima ljubavi za sve“ i „ima je u izobilju“ te da je tu svoju ljubav objavio u euharistiji,²⁰ tada naponi koji se od njega iziskuju postaju nekako slatki i lakše ostvarivi. Pa ako bi se u jednoj rečenici htjelo izraziti ono što fra Zvezdan Linić poručuje svojim govorom o euharistiji, onda bi ta rečenica glasila ovako: Potrebno je uvijek nasljedovati euharistijskog Isusa! Naime, tko usvoji Isusovu logiku, sadržanu u euharistijskoj žrtvi, ne samo da će ljubiti Boga i bližnjega nego će i strpljivo nositi svoje neotklonjive križeve. Njih će prigrliti i Isusu posvetiti svjestan pritom činjenice da neotklonjivi križevi postaju veoma plodna i učinkovita molitva.

Međutim, kako je čovjek slabašno stvorenje i podložan grijehu, na raspolaganju ima drugi sakrament koji ga čisti od grijeha i pripravlja da čista srca pristupi euharistijskoj žrtvi. Riječ je o sakramentu svete ispovijedi. Kada govori o tom sakramentu, Linić polazi od ove činjenice: iako već u Starom zavjetu možemo uočiti da su ljubav, dobrota i milosrđe božanske odlike, ipak je tek Isus „u punom sjaju i sasvim uvjerljivo“ objavio te božanske atribute. To je na poseban način došlo do izražaja u susretu Isusa s preljubicom koju su htjeli kamenovati. Isus ju je spasio i na taj način svima poručio da je njegovo poslanje „potražiti i spasiti“ grešnike, a to je svaki čovjek. U pozadini takva njegova poslanja stoji nepobitna činjenica: „On nam otkriva Boga koji je spor na srdžbu i bogat dobrotom.“²¹ To na poseban način dolazi do izražaja u ispovijedi gdje se, kako kaže Linić, događaju prava i istinska čuda koja može učiniti jedino Bog. Imajući u vidu i to da je svako oprostjenje grijeha „uvijek novo stvaranje“,²² onda se s pravom može zaključiti da je sakrament ispovijedi od neprocjenljive vrijednosti. To više jer se po njemu zadobiva izgubljeni mir, otvaraju nove perspektive života, dolazi do izražaja neizmjerana Božja ljubav koja oplemenjuje našu ljubav. Stoga svaki kršćanin koji je iskusio Božju ljubav u ispovijedi, nema pravo druge osuđivati i svrstavati „u kategoriju velikih

¹⁹ Z. LINIĆ, *I Riječ tijelom postala. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „C“*, 144.

²⁰ Zvezdan LINIĆ, *Blagujte kruh života. Duhovne meditacije o euharistiji* (Zagreb: Teovizija, 2014.), 6.

²¹ Z. LINIĆ, *Iz dana u dan*, 17-18.

²² Z. LINIĆ, *Učitelju, gdje stanuješ? Biblijska razmatranja za duhovnu obnovu i kršćansko iskustvo*, 22, 29.

ili javnih grešnika“.²³ Nema pravo osuđivati druge i tako ih oslovljavati jer je i sam toliko puta iskusio neizmjernu Božju sakramentalnu ljubav u svojem životu. Imajući u vidu i to, kako kaže Linić, da je ispovijed „jedinstvena ambulanta duše“,²⁴ kao i činjenicu da na ispovijed „dolazimo kao optuženici, a znamo da nas čeka oslobađajuća presuda“,²⁵ tada ne preostaje ništa drugo doli zahvaliti Bogu za to neprocjenljivo blago koje nam uvijek stoji na raspolaganju.

U pozadini ovakva promišljanja stoji Linićeva vizija dobrog i milosrdnoga Boga. Zato se fra Zvezdan u svojim djelima žestoko protivi krivim predodžbama o Bogu. Ne ulazeći u detaljnu analizu tih krivih predodžbi jer su obrađeni na drugome mjestu,²⁶ ovdje ću ih samo nabrojiti. Tako npr. izreku: „Jedno oko uvijek gleda, sakrit mu se ništa ne da!“, Linić tumači u smislu Božjeg sveznanja i blizine, a ne u smislu koji ljudi koriste da bi druge Bogom plašili. On odbacuje i ove izreke: „Bog ne plaća svake subote!“ i „Svakoga će stići njegova kazna!“ Linić tvrdi da je i izreka „Osvetu prepusti Bogu!“ posve kriva jer se Bog nikome ne osvećuje. Ali od svih izreka, ova je, prema fra Zvezdanu, najpogibelnija: „Bog je najprije sebi bradu stvorio!“ Najpogibelnija je zato što ljudi tom izrekom opravdavaju svoju sebičnost i egoizam.²⁷ I tako se događa ono što bi se trebalo izbjegavati: umjesto da se vizija svijeta i čovjeka oblikuje polazeći od ispravnog poimanja Boga, čovjek svoju sebičnost pripisuje samome Bogu. A to je veoma opasno. Jer, od slike koju imamo o Bogu, uvelike zavisi i naš način ophođenja sa samim sobom i s drugim ljudima. Opravdano je stoga postaviti pitanje: Nisu li krive predodžbe o Bogu razlog zašto mu mnogi ljudi, svjesno ili nesvjesno, okreću leđa i hode nekim svojim putem? Tako se događa da iskrivljeno poimanje Boga usmjerava neke ljude na kriva promišljanja koja rezultiraju stvaranjem vlastitog morala koji nema nikakve vezi s moralom Katoličke Crkve. A kad se to dogodi,

²³ Z. LINIĆ, *I Riječ tijelom postala. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „C“*, 184.

²⁴ Zvezdan LINIĆ, *Kako sam vas ljubio. Kolumne/meditacije iz Večernjeg lista* (Zagreb: Večernji list, 2015.), 71. Na str. 72 istog djela Linić kaže i ovo: „I ja kao ispovjednik rado savjetujem osobi kod koje vidim psihičke smetnje da potraži stručnu osobu koja joj sigurno može pomoći, ali i sam doživljavam sve češće da odgovorni psihijatri, kad prepoznaju da je njihov pacijent vjernik, znadu savjetovati da se obrati i svećeniku za pomoć.“

²⁵ Z. LINIĆ, *Na dlanu ruke Očeve. Razmišljanja o Bogu Ocu*, 63.

²⁶ Vidi: Marinko PERKOVIĆ, *Karizmatički pokret. Nada ili možda nešto drugo za Katoličku Crkvu* (Sarajevo: Katolički bogoslovni fakultet – Zagreb: Glas Koncila, 2019.), 79-81.

²⁷ Vidi: Zvezdan LINIĆ, *Bog – svakodneva tajna i objava* (Zagreb: Teovizija, 2007.), 26, 36, 37-38, 39; Z. LINIĆ, *Riječ za dobar dan*, 57; Z. LINIĆ, *Iz dana u dan*, 89-90.

onda je put širom otvoren raznoraznim porocima i manama koji se žele i zakonski opravdati.

Nije potrebno navoditi druge misli, i ove su dovoljne da bi se zaključilo da je Linićeva logika razmišljanja bila prožeta evandeoskim duhom. Poput svetoga Franje Asiškoga i on je nastojao evandeoski živjeti, u duhu evanđelja pisati svoja djela, u istom duhu pronalaziti najbolja rješenja za ljudske probleme i dvojbe. Inspiraciju za to nalazio je u osobi Isusa Krista. Osim toga, treba napomenuti da je Linićeva vizija svijeta i čovjeka optimistična. Kako ne bi bila kad je on naglasak stavljao na Božju ljubav, milosrđe i dobrotu. Kao angažirani član Katoličke Crkve bio joj je posve vjeran te je svojim čitateljima i slušateljima prenosio njezin sigurni nauk. To se na poseban način odnosi na sakramente Katoličke Crkve,²⁸ npose na euharistiju i ispovijed. Ta dva sakramenta iznimno je cijenio jer je bio svjestan njihove učinkovitosti i korisnosti u životu svakog vjernika. Iz svega rečenoga lako je zaključiti što je misaona vodilja njegovih djela. Ona bi po svoj prilici glasila ovako: Kršćanin treba inspiraciju za svoj život stalno tražiti u evandeoskim tekstovima, što više upoznati i uzljubiti Isusa Krista, biti vjeran Katoličkoj Crkvi i njezinu naučavanju, često se pričešćivati i ispovijedati da bi pronašao mir u srcu i radosno kročio ovim životom. Ako tako bude činio, radost će prožeti cijelo njegovo biće i tu će radost prenositi na svoje ukućane i na sve one s kojima je u kontaktu. To će ga osposobiti za život u ljubavi i nesebično služenje.

2. Ljubav u djelima fra Zvezdana Linića

Kada čovjek čita djela fra Zvezdana Linića i pritom pravi zabilješke i kartice, onda otkriva da je on najviše tekstova posvetio ljubavi. To je posve razumljivo jer je ljubav bit i glavna poruka evanđelja i novozavjetnih tekstova. Tako u knjizi *Kako sam vas ljubio*, u kojoj su sabrani tekstovi njegovih kolumni i meditacija objavljenih u *Večernjem listu*, riječ ljubav spominje se čak trista šezdeset puta.²⁹ I premda je mnogo pisao o ljubavi, ipak nijedno se njegovo djelo nije sustavno pozabavilo tom temom. Zato će ovdje biti prikazana ljubav iz onih djela u kojima je Linić izričito pisao o njoj.

Govor o ljubavi najbolje je započeti s Isusom Kristom koji je bio sama ljubav. Isus je došao na zemlju, tvrdi Linić, i zbog toga da bi ozdravio

²⁸ Linić je jedno cijelo svoje djelo posvetio sakramentima. Vidi: Zvezdan LINIĆ, *Da radost vaša bude potpuna. Sakramenti – znakovi Isusove trajne i vjerne blizine i ljubavi* (Zagreb: Glas Koncila, 2009.).

²⁹ Usp.: Darko PAVIČIĆ, Uvod – Ljubav za svaki dan u godini“, Z. LINIĆ, *Kako sam vas ljubio. Kolumne/meditacije iz Večernjeg lista*, 10.

ljudska srca, ljudske duše, osposobio ljude „za vjernu i strpljivu ljubav“. I to je On pokazao djelima jer je iz ljubavi prema ljudima bio razapet i umro na križu. Na taj način je dokazao da se može nesebično ljubiti Boga i bližnjega. Fra Zvezdan kaže: „Moguće je u Isusu i s Isusom ljubiti dokraja, do kraja života, do kraja ljudskih snaga, do kraja svih mogućnosti. Moguće je s Isusom ustrajati u ljubavi i praštanju i iznad onih granica koje je čovjek samome sebi postavio. Moguće je ljubiti hrabrije i jače nego što se to nekome danas čini. Ali samo Božjom snagom i Božjom pomoći.“³⁰ Da, upravo Božjom snagom i Njegovom pomoću moguća je takva ljubav. Zato je Isusova ljubav „temeljni zakon Novoga zavjeta“.³¹

U drugom svojem djelu, oslanjajući se na Mk 12,28-34, fra Zvezdan tumači zašto je to tako: Ljubav osmišljava ljudski život i po njoj ljudi postaju slični Bogu. Ona osmišljava sve mučne situacije u koje ljudi mogu zapasti. Da se u takvim situacijama ne bi izgubili, Isus želi u ljudskim srcima probuditi ljubav prema Bogu koja je najdublja ljubav. Osim toga, kako su svi ljudi stvoreni iz ljubavi Božje, jedino u Božjoj ljubavi pronalaze „opravdanje za svoju egzistenciju“. I upravo je takva Božja ljubav kulminirala u Isusu koji je svim ljudima poručio da su vrijedni Božje ljubavi. Stoga je opravdana i sama zapovijed ljubavi po kojoj se ljudi potpuno prepuštaju Božjoj ljubavi i dopuštaju joj da ona postane temelj njihova života. Ako ljubav postane temelj života, tada ona osposobljava čovjeka da u svakom ljudskom biću vidi brata i sestru.³² Imajući u vidu i to da je od svih teologalnih kreposti najveća ljubav (Usp.: 1 Kor 13,13), Linić nas ujedno potiče da Boga ljubimo svim srcem i ujedno poziva: „Uđi u svoju nutrinu i svoja iskustva i sjeti se jesi li koga ljubio, ili mislio da ga ljubiš, svim srcem. U odnosu na to iskustvo provjeri koliki je stupanj tvoje ljubavi prema Bogu.“³³ Linić je ovdje

³⁰ Z. LINIĆ, *U početku bijaše Riječ. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „A“*, 43.

³¹ Z. LINIĆ, *I Riječ tijelom postala. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „C“*, 139. Vidi: Z. LINIĆ, *Riječ za dobar dan*, 25.

³² Z. LINIĆ, *Neka mi bude po riječi tvojoj. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „B“*, 235-236. Na str. 99 istoga djela Linić kaže i ovo: „Čovjek je najviše čovjek i najviše Bogu sličan kada ljubi. Tada ostvaruje smisao svoga postojanja, svoga vlastita života.“ Na str. 100 možemo pročitati i sljedeće misli: „Badava svi naslovi i razlozi pripadnosti nekoj vjerničkoj zajednici, badava sve etikete, badava i osjećaj sigurnosti da smo obavili sve što spada na tradicionalnu vjeru: ako ljubavi nemamo, sve je uzalud. Isusovi smo učenici samo onoliko koliko ljubimo.“ Vidi također: Z. LINIĆ, *Da radost vaša bude potpuna. Sakramenti – znakovi Isusove trajne i vjerne blizine i ljubavi*, 136.

³³ Z. LINIĆ, *Učitelju, gdje stanuješ? Biblijska razmatranja za duhovnu obnovu i kršćansko iskustvo*, 175.

posve u pravu jer od kvalitete ljubavi prema bližnjima, može se procijeniti i kvaliteta ljubavi prema Bogu. Drugim riječima: što je ljubav prema ljudima rasipnija, domišljatija i čišća, to je i ljubav prema Bogu kvalitetnija i jača. U pozadini ovakva razmišljanja nalazi se Linićevo duboko uvjerenje, naime: „Čovjek je potpun tek kada ljubi i kada je ljubljen“, i: „U čežnji za ljubavlju čovjek zapravo čezne za Bogom, za onim koji jedini savršeno ljubi, koji je jedini apsolutno vjeran.“³⁴

Međutim, da bi ljubav prema Bogu i bližnjima bila kvalitetna, tvrdi Linić, čovjek treba ispravnom ljubavlju ljubiti sebe. Ljubav prema sebi nije sebeljublje i sebičnost koji su izvorište svih grijeha. Uz to Linić naglašava i ovo: čovjek koji ispravno ljubi sebe, prihvaća sebe, sebe ne osuđuje i ne mrzi. Osim toga, ispravna ljubav prema sebi čuva čovjeka da ne klone duhom zbog neuspjeha. Ako se to dogodi, tj. ako je čovjek na bilo koji način razočaran i ranjen, tada se zna dogoditi da izlaz za svoje probleme traži u raznim ovisnostima. Upravo te ovisnosti siguran su pokazatelj da čovjek sebe ne voli na ispravan način. I zato, tko sebe ispravno ne voli, nije sposoban ljubiti druge. I tada se, prema Liniću, događa sljedeće: takav ranjeni čovjek želi druge zarobiti, njima ovladati i ljubomorno ih čuvati samo za sebe.³⁵ Stoga fra Zvezdan poziva da se pročisti ljubav prema sebi samima. To se događa onda kada se čovjek odreče samoga sebe i vlastitih interesa i otvori svoje srce za potrebe bližnjih. Kad prihvati svoj život kao tajnu i dar, kad postane svjestan da je ljubljeno dijete Božje. Tada čovjek prihvaća sebe i ujedno zahvaljuje Bogu za dar života i nikada mu ne predbacuje kad kod sebe otkrije bilo kakvu ograničenost ili nedostatak.³⁶ I kad se sve navedeno ostvari, čovjek je sposoban ispravno ljubiti Boga i bližnjega kao sebe samoga.

U svojim djelima Linić je pisao i o ljubavi prema neprijateljima. O toj je ljubavi nešto više pisao u četiri svoja djela. Ovdje donosim kratku sintezu napisanoga. Kada govori o ljubavi prema neprijateljima, Linić priznaje da je taj Isusov nalog teško razumjeti, a još teže usvojiti. Međutim, pravi Isusovi učenici prakticiraju i tu ljubav da bi se oslobodili od mržnje. Jer, teško je zamisliti da se netko naziva Isusovim sljedbenikom, a pritom mrzi druge i njima se osvećuje. I upravo Isus, naglašava Linić, stavljajući pred nas nalog ljubavi prema neprijateljima, želi nas osloboditi od tih negativnih osjećaja. To čini i zbog toga što su svi kršćani pozvani stvarati novi poredak ljubavi među ljudima. I tu je Isus jasan: Njegovi su učenici pozvani na ljubav koja ne poznaje nikakve granice. To više jer

³⁴ Z. LINIĆ, *Dobra strana života*, 27, 28-29.

³⁵ Usp.: Zvezdan LINIĆ, *Pripravi srce za susret* (Zagreb: Teovizija, ⁵2010.), 70-71.

³⁶ Usp.: Zvezdan LINIĆ, *Radosno u novi dan* (Zagreb: Teovizija, ⁸2014.), 59-61.

su svi ljudi djeca nebeskoga Oca. A uzor takve ljubavi je sâm Isus koji ne poznaje nikakvo neprijateljstvo. Tako je On u svoje društvo primao sve ljude: carinike, grešnike, farizeje, književnike, rimske časnike koji su pripadali okupatorskoj vlasti. Isus je prema njima bio dobrohotan, uvijek spreman pomoći im. Pa i kad je bio razapet na križu, nikoga nije osuđivao jer je pred sobom imao slabašne ljude, a ne neprijatelje. Svima njima Isus je nudio svoju bezgraničnu ljubav. I upravo tom i takvom ljubavlju pobijedio je mržnju i grijeh svijeta. Stoga i sve nas poziva da činimo isto tako, tj. da dobro razlikujemo grijehe od grešnika, da se uvijek borimo za ljude, a ne protiv njih. Sâm Isus je dokazao da je takva ljubav moguća.³⁷ Stoga Njegove riječi treba dosljedno shvatiti i prihvatiti jer se evanđelje neće promijeniti i prilagoditi nama, nego se mi „moramo prilagoditi evanđelju“.³⁸ Ovdje treba reći i ovo: nadahnuće za prakticiranje ljubavi prema neprijateljima fra Zvezdan nije našao samo u evanđelju nego i u životu svetoga Franje Asiškoga. Naime, Franjo je, ističe Linić, iz ljubavi prema ljudima rado podnosio poniženja, pogrde i uvrede. U njegovoj duši nije bilo mjesta za nikakvo neprijateljstvo. U svakom je čovjeku vidio brata i prijatelja. Zato je uspio u životu. To više jer je stvarao novi poredak ljubavi među ljudima.³⁹

Stvarati carstvo ljubavi, to je imperativ nad kojim se treba zamisliti svaki kršćanin. A to nije moguće ako ispravno ne ljubimo najprije Boga, a potom sebe i bližnjega svoga. Imajući u vidu i činjenicu, koju ističe Linić, da se ljubav „ne mjeri po onome što smo dali, nego po onome koliko je nama ostalo“,⁴⁰ jasno proizlazi da kršćani smisao života trebaju vidjeti u nesebičnom služenju drugima. Budući da „darovana ljubav ne može otići u prazno“,⁴¹ to ujedno znači da se nama na dobro vraća svaka kap ljubavi koju smo darovali drugima.

Ljubiti i služiti drugima, to je misao koja se provlači kroz Linićeva djela. O služenju drugima pisao je fra Zvezdan u nekoliko svojih djela. Ovdje bih htio navesti temeljnu Linićevu misao o služenju koja je inspirirana Isusovim pranjem nogu učenicima (Usp.: Iv 13,1-17). Naime: kršćani se smiju „pretjecati samo u poniznom služenju“. Odmah potom

³⁷ Usp.: Z. LINIĆ, *Kako sam vas ljubio. Kolumne/meditacije iz Večernjeg lista*, 118-120. Vidi: Z. LINIĆ, *Pripravi srce za susret*, 28-30.

³⁸ Z. LINIĆ, *U početku bijaše Riječ. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „a“*, 171.

³⁹ Usp.: Z. LINIĆ, *Moliti Franjinim srcem*, 68. Vidi: *Spisi svetoga Franje i svete Klare* (Mostar: Ziral – Zagreb: Zajednica izdanja ranjeni labud, 2003.), 41.

⁴⁰ Z. LINIĆ, *Radosno u novi dan*, 93.

⁴¹ Z. LINIĆ, *Bog – svakodnevna tajna i objava*, 14.

Linić obrazlaže zašto samo u poniznom služenju: „Svako isticanje zasluga i ljubavi gdje nema spremnosti na ponizno služenje, bilo bi mjed što zveči ili cimbal što ječi, ali ne bi bilo ovo što nam Isus poručuje. To je svojevrсна Isusova oporuka. Ako ga u ovome shvatimo, sve smo shvatili.“⁴²

Da, potrebno je Isusa ispravno shvatiti i po tome se ravnati. To je ujedno i glavna poruka ovog podnaslova u kojemu je bilo govora o ljubavi u Linićevim djelima. Sažimljući rečeno, sa sigurnošću bih mogao ustvrditi da je vizija ljubavi u djelima fra Zvezdana Linića posve evandeoska. A evandeosku ljubav, koja je posve bezinteresna, možemo s pravom promatrati kao ključ rješenja za sve ljudske probleme. Zato, tko shvati Isusov govor o ljubavi, koja svoj vrhunac ima u poniznom služenju drugima, shvatio je Isusovu logiku razmišljanja i djelovanja. Tko se u svojem životu ravna po toj Njegovoj logici, radosno korača ovim životom s dubokim mirom u srcu. To je, mora se priznati, najvažnije. Radost i duševni mir ne mogu se ničim kupiti, svojim se razmišljanjem i ponašanjem mogu samo zaslužiti.

3. Fra Zvezdan Linić kao karizmatik

Svoje evandeosko razmišljanje i poimanje ljudskoga života Linić je nastojao dosljedno primijeniti i tijekom svojega karizmatiskog djelovanja. Ovdje je potrebno još nešto istaći: svoju evandeosku logiku Linić je obogatio i drugim saznanjima koja su kolala unutar Karizmatiskog pokreta.⁴³ Poznato je, naime, da je fra Zvezdan Linić bio katolički svećenik i karizmatik. Od 1980. godine on se, zajedno s Tomislavom Ivančićem, posvetio djelu evangelizacije Katoličke Crkve.⁴⁴ Za razliku od Tomislava Ivančića, koji se kasnije distancirao od Karizmatiskog pokreta i posve posvetio hagioterapiji,⁴⁵ fra Zvezdan je bio karizmatik u doslovnom smislu te riječi. On je do konca svojega života održavao karizmatiske seminare i

⁴² Zvezdan LINIĆ, *Pashalni misterij Isusove muke, smrti i uskrsnuća* (Zagreb: Teovizija, ³2012.), 24. Vidi: Zvezdan LINIĆ, *Samo ljubav liječi. Kolumne iz Večernjeg lista* (Zagreb: Večernji list, 2014.), 160.

⁴³ Potrebno je reći da svi nemaju isto mišljenje o Karizmatiskom pokretu. I dok jedni diviniraju sve ono što se u njemu događa, drugi poput Rudolfa Ebertshäusera tvrde da sve što se u njemu događa, događa se pod utjecajem đavla. Vidi: Rudolf EBERTSHÄUSER, *Die Charismatische Bewegung im Licht der Bibel* (Bielefeld: Christliche Literatur-Verbreitung, ³2003.). Ovdje je potrebno napomenuti da je Rudolf Ebertshäuser u početku pripadao Karizmatiskom pokretu, ali se poslije od njega distancirao i bio njegov žestoki protivnik.

⁴⁴ Usp.: Z. LINIĆ, *Isuse, dobroto beskrajna! 70 godina za sv. Franjom*, 26.

⁴⁵ Vidi: Tomislav IVANČIĆ, *Dijagnoza duše i hagioterapija* (Zagreb: Teovizija, ⁸2011.).

bio otvoren prema svemu pozitivnom što se događalo u Karizmatikom pokretu diljem svijeta.

Nije mi nakana obraditi karizmatске teme u njegovim djelima. To zapravo nije ni moguće jer Linić nije pisao o svim temama koje su svojstvene Karizmatikom pokretu. Pa i one teme koje je spomenuo, nije ih sve sustavno obradio. Zato ću ovdje abecednim redom samo nabrojiti teme koje je dotaknuo u svojim djelima: bolest, depresija, droga, Duh Sveti, duševne rane, đavao, grijeh, istočnjačke religije, Isus Krist, karizme, magija, obiteljsko stablo, oslobođenje, ozdravljenja, patnja, prokletstva, spiritizam, strah, uroci i vjera. Budući da je nakana ovoga članka opisati i dokazati Linićevu evanđeosku logiku, ovaj kratki prikaz Linića kao karizmatika započet ću s unutarnjim ozdravljenjem.

Zašto s unutarnjim ozdravljenjem?⁴⁶ Zato što fra Zvezdan svoju molitvu za unutarnje ozdravljenje započinje komentarom teksta iz Ivanova evanđelja (Usp.: Iv 5,1-18) koji govori o tome kako je Isus ozdravio uzetoga kod ribnjaka Bethzatha. Nakon razgovora s uzetim, Isus ga je upitao: „Želiš li ozdraviti?“, a potom ga je i ozdravio. Možda u ovoj zgođi nema ništa neobičnog jer je Isus slično postupao sa svim bolesnicima koji su od Njega tražili pomoć. Ali Linić u svojoj meditaciji u Isusova usta stavlja i ove riječi: „Želiš li ozdraviti tako da više ne tražiš za sebe, nego gledaš dobro drugoga? Želiš li ozdraviti tako da više ne sažalijevaš sebe niti tražiš da te drugi sažalijevaju, nego ćeš stalno oslušivati kako je drugima oko tebe? Želiš li ozdraviti tako da odsad možeš živjeti na moj način, nesebično i čisto?“⁴⁷ I upravo iz tih riječi može se zaključiti da Linić u svojem karizmatikom djelovanju naglasak stavlja na nesebično služenje i pomaganje drugima. Služiti drugima iz ljubavi, to je misao vodilja i tekstova u kojima je Linić pisao o karizmatikom temama. Da to nije bila samo napisana i lako zaboravljena riječ, fra Zvezdan je dokazao tako što je održavao karizmatске seminare na kojima je pomagao svima koji su bili u bilokakvoj duševnoj nevolji.

Da bismo lakše razumjeli nabrojene karizmatске teme, smatram da je ovdje potrebno predstaviti napose jednu temu, a to je Linićeva vizija ljudske patnje. To je potrebno i zbog toga da se lakše uoči uloga patnje u ljudskom životu. O ljudskoj patnji fra Zvezdan je pisao u nekoliko svojih djela. Kao što je to bio slučaj i s prethodnim temama, i ovdje će biti izložena samo kratka sinteza koncepta ljudske patnje u njegovim djelima.

⁴⁶ Ova tema u Linićevim djelima obrađena je u: M. PERKOVIĆ, *Karizmatiski pokret. Nada ili možda nešto drugo za Katoličku Crkvu*, 176-179.

⁴⁷ Z. LINIĆ, *Učitelj je ovdje i zove te*, 96.

Ono što se uočava čitajući Linićeva djela, jest činjenica da on, poput nekih drugih karizmatika,⁴⁸ cijeni ljudsku patnju. Kada govori o patnji, on polazi od ove teze: Isus nam na ovom svijetu ne nudi slavu i bogatstvo, nego „hod poniznosti i trpljenja“.⁴⁹ Naime, Isus nas želi naučiti „prihvatiti križeve života“ i time svaku patnju „učiniti plodonosnom za druge“. Zato nas Linić poziva da strpljivo nosimo križeve u hodu za Isusom „kako to neizrecivo blago ne bi otišlo uzalud“.⁵⁰ Iz ovih citata očito je da fra Zvezdan u križu i patnjama vidi blago koje treba prikazati Kristu jer jedino tako njihova moć postaje velika. Zato Linić na drugom mjestu kaže da patnja nije kazna. Ona je sastavni dio života i može postati blagoslov. To više jer „križ i kušnja, patnja i bol najbolja su vrata kroz koja Isus dolazi k nama“.⁵¹ U pozadini ovakva Linićeva stava stoji njegovo duboko uvjerenje da se također u trpljenju može biti sretan jer je Isus Krist naša sreća, a ne zdravlje. Stoga fra Zvezdan hrabri svoje čitatelje i slušatelje: „Dok se držimo Isusa, ne moramo se bojati svih mogućih mračnih sila, lupanja u stanu, čudnih uznemiravanja i sl. Ne bojmo se! Isus je s nama.“⁵²

Međutim, kao iskusni svećenik i psiholog fra Zvezdan je dobro znao da patnja može ožalostiti čovjeka i to do te mjere da on misli jedino na sebe. Kada misli samo na sebe, tada zaboravlja da i drugi ljudi imaju probleme. Ako se to dogodi, tada dotična osoba očekuje pažnju i sažaljenje drugih. Zato Linić poziva svakog patnika da svoj pogled usmjeri na Isusa, jer je On u najtežim trenucima svojega života mislio na druge. Kad je bio prikovan na križu, Isus je bio posve okrenut ljudima.⁵³ Misliti na Isusa i na druge ljude unatoč vlastitim nevoljama, to je ključ rješenja za sve osobne patnje i probleme. Ako čovjek u tome ne uspije, on svojim nestrpljenjem u patnjama može učiniti da i drugi oko njega trpe i pate. Ako pak uspije strpljivo nositi svoje križeve, tada od tih križeva može načiniti molitvu koja pomaže i njemu i drugima.⁵⁴

Linić je dobro znao da neke patnje i bolesti čovjek ne može izbjeći pa makar koristio sve moguće terapije i lijekove. Kada za patnje i bolesti nema lijeka, tada čovjeka salijeću razna pitanja poput ovoga: Zašto patnja

⁴⁸ Vidi: James MANJACKAL, *Eureka* (Zagreb: Laudato, 2003.), 269-289.

⁴⁹ Z. LINIĆ, *I Riječ tijelom postala. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „C“*, 190.

⁵⁰ Zvezdan LINIĆ, *Križni put* (Zagreb: Teovizija, ¹¹2012.), 14-15.

⁵¹ Z. LINIĆ, *U početku bijaše Riječ. Duhovne misli i meditacije uz nedjelje i blagdane kroz liturgijsku godinu „A“*, 82, 229.

⁵² Z. LINIĆ, *Učitelju, gdje stanuješ? Biblijska razmatranja za duhovnu obnovu i kršćansko iskustvo*, 58.

⁵³ Usp.: Z. LINIĆ, *Radosno u novi dan*, 93-94.

⁵⁴ Usp.: Z. LINIĆ, *Pripravi srce za susret*, 26.

i zlo u svijetu, zašto nevini pate? Linić priznaje da na to pitanje čovjek ne može naći pravi odgovor, pa bio on i vjernik. Ali zato Linić kaže da on duboko vjeruje u Božju dobrotu koja vodi brigu o svakom čovjeku. Iskreno priznaje da, što se tiče zla i patnje, sve ne razumije, ali zato vjeruje.⁵⁵

Ovakav pristup ljudskom trpljenju i patnji Linić je oblikovao ne samo razmišljajući o Isusovim patnjama nego upoznavajući i lik svetoga Franje Asiškoga. Sveti je Franjo potkraj svojega života teško patio, i to u tolikoj mjeri da mu je jedan njegov subrat predložio da se obrati Isusu kako bi mu On olakšao patnje i izliječio ga. Franjo je oštro reagirao na subratov prijedlog. Dobro je znao da je njegovo trpljenje odlična prilika da iz ljubavi nešto učini za Isusa i da mu na taj način zahvali za dobročinstva koja je od Njega primio. I premda je svojim molitvama od Isusa izmolio ozdravljenje mnogima, Franjo nije htio moliti za svoje ozdravljenje. Bio je sretan što može zajedno trpjeti sa svojim ljubljenim Isusom.⁵⁶ Linić je dobro znao da svetački pristup patnji svetoga Franje Asiškoga većina ljudi ne može slijediti. Stoga je razborito pristupao ljudima i njihovim problemima. Koliko je on sâm slijedio svetoga Franju glede pitanja osobne patnje, to je samo on znao. Nama ne preostaje ništa drugo doli nagađati...

Strpljivo nositi neotklonjive križeve i stalno, poput Franje Asiškoga, gledati Isusa i čvrsto vjerovati u Njega! Mislim da bi se ovom tvrdnjom mogla izraziti glavna poruka Linićeva koncepta ljudske patnje. Međutim, iz istog koncepta može se, na indirektan način, iščitati i Linićeva vizija karizmatičkih tema. Ne ulazeći u to što je napisao o svakoj pojedinoj karizmatičkoj temi, u njegovim se djelima može uočiti konstantna misao koja povezuje sve te teme. Ta bi se misao mogla opisati sljedećim riječima: Treba istinski ljubiti Isusa i biti velikodušan prema drugima, pa se čovjek neće bojati ničega. Ne treba se bojati paklenih sila jer je Isus jači od njih. Osim toga, tko vjerno slijedi i ljubi Isusa, ne uzima drogu, ne poseže za onim što mu nude istočnjačke religije, ne bavi se magijom niti ide vračarima, ne boji se prokletstava, ne zaziva duhove i ne boji se uroka. Ali kako je bio realan čovjek, Linić je dobro znao da mnogi ljudi izlaz za vlastite probleme traže na krivim mjestima i time svoju patnju čine još težom. Zato je na svojim seminarima molio molitve za oslobođenje i ozdravljenje te je ujedno i pisao o njima.⁵⁷ Ako je kojim slučajem primijetio da te moli-

⁵⁵ Usp.: Z. LINIĆ, *Na dlanu ruke Očeve. Razmišljanja o Bogu Ocu*, 28.

⁵⁶ Usp.: Z. LINIĆ, *Moliti Franjinim srcem*, 62-63. Vidi: SVETI BONAVENTURA, *Život svetoga Franje* (Split: Verbum 2015.), 89-96, 105-109.

⁵⁷ Vidi napose ovo djelo: Z. LINIĆ, *Učitelju, gdje stanuješ? Biblijska razmatranja za duhovnu obnovu i kršćansko iskustvo*, 64-66.

tve ne pomažu pogođenim osobama, kao razborit svećenik savjetovao im je da se obrate psihijatru i od njega zatraže pomoć, kao što smo vidjeli u bilješci 24. U svakom slučaju, iz Linićevih se djela može zaključiti da on zagovara međusobnu suradnju karizmatika i liječnika, što je za svaku pohvalu. Ako kojim slučajem svećenici karizmatici i medicinski stručnjaci ne mogu pomoći, tada treba strpljivo nositi svoj križ, Isusu ga posvetiti i namijeniti za neku plemenitu svrhu. Mislim da ove misli dočaravaju ono što je fra Zvezdan Linić želio poručiti svojim pisanjem o temama koje su svojstvene Karizmatiskom pokretu.

4. Zaključne misli

Što reći na kraju članka? Jednostavno zaključiti da je fra Zvezdan Linić dosljedno živio evanđelje, njega propovijedao i iz ljubavi prema Isusu i čovjeku nesebično pomagao drugima. Uzor za takav način života i djelovanja bili su mu Isus Krist i sveti Franjo Asiški. Teološki principi, koji su inspirirali njegovo pisanje i njegove seminare, bili su provjereni dogmatsko-moralni principi Katoličke Crkve na kojima ona gradi svoju viziju Boga, svijeta i čovjeka. Iako je kao liturgičar možda išao korak dalje od svojega vremena, u pitanjima vjere i morala on je bio posve vjeran Crkvi i njezinu službenom naučavanju. Kao pisac dotaknuo je mnoge životne teme. Neke je detaljno obradio, a neke samo spomenuo i ponešto o njima napisao. Kao da je htio ostaviti čitateljima prostora za daljnje promišljanje i zaključivanje. No, ono što je karakteristično za njegova djela, jest njegova velika ljubav prema Bogu, Crkvi i svakom čovjeku. I to je ono na čemu mu treba odati priznanje.

Ne čudi stoga činjenica da je glavna misao njegovih djela i svih njegovih aktivnosti bila: s ljubavlju služiti Bogu, Crkvi i ljudima.⁵⁸ Mora se priznati: Do kraja evandeoski! Vjerojatno je to bio razlog zašto se opredijelio za Karizmatiski pokret. Možda je uvidio da na taj način može najlakše drugima prenositi evanđelje i upućivati ih na pravi put. Za pretpostaviti je da je bilo onih, pa i unutar same franjevačke zajednice kojoj je pripadao, koji su sumnjičavo gledali na taj njegov izbor i vjerojatno ga zato kritizirali. Ali on je dobro znao što radi. Kao karizmatik sigurno je čitao i djela autora koji nisu pripadali Katoličkoj Crkvi. To ga nije omelo da usvoji neka njihova promišljanja i ugradi ih u svoju katoličku svijest. Pa i sama patnja o kojoj je pisao, i iz koje se indirektno može zaključiti kakav je bio njegov pristup karizmatiskim temama, ni njega nije zaobišla. Znamo da je

⁵⁸ Vidi: S. LICE, *Fra Zvezdan. Trag zahvalnosti*, 38.

on umro od posljedica karcinoma na mozgu koji se nije mogao operirati. To je bio zadnji pokazatelj da je u svojem djelovanju sagorio dokraja.

Njega više nema među nama, ali zato njegova djela govore o njemu. Moram priznati: pročitao sam sva ta djela i mirne bih duše potpisao sve što je napisao. To više jer nas ta djela potiču da rastemo u nesebičnoj ljubavi prema Bogu, Crkvi i svakom čovjeku. Ima još nešto što sam primijetio čitajući ta djela: Linić biranim riječima govori i piše o nekim karizmatskim temama. Kao da nam želi dati do znanja da se ne moramo složiti sa svime onim što je on napisao. Nikome ne nameće svoje misli, već poštuje slobodu čitatelja.

Kamo sreće kad bi svi katolički karizmatici imali onakav pristup Bogu, Crkvi i ljudskom životu kao što ga je imao Linić. Tada bi se lakše uočila vrijednost Karizmatskog pokreta i sve bi manje bilo kritika na njegov račun. Poznato je da svi hrvatski katolički karizmatici ne razmišljaju na isti način. Zato bih im preporučio da se nadahnjuju djelima fra Zvezdana Linića.

EVANGELICAL LOGIC BEHIND THE WORKS OF FR. ZVJEZDAN LINIĆ

Summary

In this article, the author sets out to demonstrate that the works of the Croatian charismatic Fr. Zvezdan Linić were inspired by evangelical logic. In the first section, the article deals with the theological principles of Linić's literary legacy. These are: an optimistic view on life and man, love for Jesus, the Bible, fidelity to the Church, a regular sacramental life, the immensity of Divine love, and the life and works of St. Francis of Assisi, whose life encompassed all of these things.

In the second section, the article deals about the concept of love in Linić's works. From this concept, which deals with love for God, self, neighbors and enemies, the author also concludes that Linić's vision of love is drawn exclusively from evangelical teaching.

The third section is dedicated to the topic of Linić as a charismatic. Without going into certain charismatic topics that Linić dealt with, but dealing with the concept of suffering in his works, the author argues that as a charismatic Linić advanced principles that are undeniably evangelical but at the same time grounded in reality. In the conclusion, the author notes that service to God, to the Church and to the people on the basis of love is the main message of Linić's works.

Keywords: Church, love, Eucharist, confession, St. Francis of Assisi, suffering.

Translation: Darko Tomašević and Kevin Sullivan